

Debreczen, 1896.

I-só évfolyam. 25-ik sz.

Kedd, okt. 20.

HALIA.

Megjelenik kivétel nélkül mindennap

Szerkesztő:
MILE PÁL és BENEDEK GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-utca 2576. szám alatt,
hová a lap szellemi és anyagi ügyeit
illető dolgok küldendők.

Kiadók:

a laptulajdonos szerkesztők.

Előfizetési díjak:

Október 1-től apr. 30-ig	5 ft - kr.
Október 1-től jan. 15-ig	2 ft 50 kr.
Egy hónap	80 kr.
Egy év	10 kr.
Vilákre az árak többlete	2 ft 90 kr.

Kontsek Géza

fűszer-, csomago- és barkocsokadás

Frisz aratásos tea, Frisz teafestmény, Frisz halik olajban és parafos-
szinművelő anyagok, Doki érméművelők, Bor- és kátróval borok.

Folyó sz. 25. **DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ.** Bérlet 17. szám
(páratlan.)
Kedden, 1896. évi október hó 20-án:

AZ UTOLSÓ LEVÉL

Vígjáték 3 felvonásban. — Irtá: Sardou Viktor. — Fordította: Szerdahelyi Kálmán.

S Z E M É L Y E K :

Bloek Prosper . . . . . Benedek Gyula Vanhove Titus . . . . . Szilágyi Vilmos Clarisse, neje . . . . . Molnár Rózsika Crussoles Mártha . . . . . Szabó Irma Brue Susanne . . . . . Halmi Margit Thirion, természetbúvár . . . . . Follinus Aurél Colomba, neje . . . . . Kiss Irén	Bussonier . . . . . Sziklay Miklós Temple Pál . . . . . Vidor Dező (Solange, gazdaasszony) Vanhore B. Némethy J. Szolga . . . . . (szolgálatában) Makrayné A. Henri . . . . . Fűsny Tamás Baptiste . . . . . Deesi A. . . . . . Ungváry V.
--	--

Vadászok. — Történi Chinonban és környékén, napjainkban.

A mai előadás szünetei alatt a zenekar a következő műsort játssza: I. Prometheus-nyitány Beethovenfől.
 II. Részlet a Bajazzok operából (Leoneavallo). III. Árpád fejedelm. Induló Krausztöl.
 Karnagy: Krause Antal, a cs. és kir. 39. gyalogezred zenekarmestere.

Jegyek előre válthatók d. e. 9-12-ig. d. u. 3-5-ig a színházi pénztárnál.

Helyárak: földszinti és I. emeleti páholy 9 korona (4 ft 50 kr.) Családi páholy 12 korona (6 ft.) II. emeleti páholy 6 korona (3 ft.) I. r. támlásszék az első négy sorban 2 korona 40 fillér (1 ft 20 kr.) II. r. támlásszék V-X-ig sorig 2 korona (1 ft.) III. r. támlásszék XI-XIV-ig sorig 1 korona 60 fillér (80 kr.) Emeleti zártzések a két első sorban 1 korona 20 fillér (60 kr.) a többi sorban 1 korona (50 kr.) Földszinti állóhely 80 fillér (40 kr.) Tanuló és katonajegy a földszintre 60 fillér (30 kr.) Karzat 40 fillér (20 kr.) Vasár és ünnepnapokon 60 fillér (30 kr.)

A m. t. bérlet és előjegyző közséngy jegyeit az előadás napján **d. e. 10 óráig** tartja fenn a pénztáros.

Bérelni lehet az előleges jelentésben közzétett feltételek mellett a színház jobboldali földszinti irodájában, ugyanott a színpad bérlet is bejelenthető.

Pénztárnyitás 6 órakor. Kezdeté 7, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán, 1896. évi október hó 21-én először: **A paradicsom.** Eredeti operette I felvonásban. Irtá Gárdonyi Géza; zenéjét szerette Barna Izsó.

Ezt megelőzi: **A becsületzó.** Vígjáték 2 felvonásban. Irtá: Szigeti József.

Komjáthy János, igazgató.

Rózsá Lajos női divatterme
 Debreczen, Nyiregyháza, Ujdonságok: női felöltök és gallérok, remek díszített kalapok, selyem- és fanell-ingekben és blonkokban.

Női ruhák divatos készítését saját kelméiből és divatlapjalk szerint legolcsóbban eszkbölnék. **BOROS TESTVÉREK Debreczen, Kossuth-utca, 3. sz.**

Szellő Judit.

1896. okt. 18-án először Szellő Judit. Eredeti népszínmű 3 felv. Irta: Pintér Imre; zenéjét szerzeszte: Orbán Árpád.

Zenult ház előtt mutatkozott be Komjáthy társulata az első népszínműben, Pintér Szellő Judit-jában. És akár az eddig tapasztalt korrektség, akár a darab újdonsága, akár a puszta kíváncsiság vonzotta a nagy közönséget, az estét kiváló élvezetben töltötte el. A siker teljesen a szereplők érdeme, akik a jól-rosszul összetakolt darabba lelket tudtak önteni s úgy egyenkénti, mint harmonikus alakításokkal pótlották a nagyon is feltűnő hiányokat.

A darabnak meséje nagyon átlátszó. Tárnya elég ismerős: Az urfi elszereit Balog Mihály mindenesének, Galamó Mihálynak a nevelt lányát Juditot s miután elcsábítja, a faképnél hagyja. Judit egy kissé igaztolt lesz, de hamar lecsillapodik, mert hát ott van Hajnal Bandi, a juhász legény, a ki szintén szereti, még pedig igazán. Ha már az urfi felesége nem lehet, hozza meggye Bandihoz. Igen ám, de az urfival való viszonyának élő emléke van, a kit most már el kell tenni láb alól, hogy Bandi ne tudjon meg semmit. Ki is teszi az erdőben; de csakhamar feltámad lelkiismerete, érte megy, hanem akkorára már megtalálják Balog és Galamó Mihály ő kigyelmeők. Ekkor lelkiismerete fellázad, az oda siető Bandinak mindent elmond, aki először elutasítja, aztán pedig magára vállalja a Judit vétkeit.

Ez volna röviden a darab meséje. Hanem ezenkívül még sok minden történik benne, ami nem tartozik a meséhez, s csak azért van felvéve, mert a tulajdonképeni eseményekből édes kevés történik a színpadon, valamivel pedig ki kellett tölteni a három felvonást. Erre alkalmas az a körülmény, hogy Balog Mihály gazdurmannak van egy tűzről-pattant leánya, egy fogadott fia, a kik szintén szerelmek egymásba. Oda téved még egy fővárosi szélhúmos is, aki az evésen és iváson kívül Katiczának szintén teszi a szépet, s ezzel felkelti a Gyuri féltékenységét. A névnap, Gyuri és Katica viszonya, meg Sipos Marec tolokodó magaviselete tulajdonképen az, amit a színpadon látnak, a főcselekvény ezek mellett tökéletesen háttérbe szorul.

De ezen a meglehetősen nagy hibán kívül még a botlásoknak egész legiója bosszantja a művészi vonásokat kereső ízlést. Ilyen először is a dráma felépítése. Az események nem igen egymásból folynak, inkább csak úgy össze vannak ragasztva. Az ellentétes, hirtelen jövő elhatározások egymást érik a nélkül, hogy a változások megértésére szükséges pszichológiai processusok lefolyására idejük lenne a személyeknek. A darab annál a jelenetnél, a hol Judit Bandinak büntösségét bevallja, tulajdonképen véget ér, de le kell bonyolítani azt a másikat is, a melyik az igazival párhuzamosan, szerves kapcsolat nélkül megindult; még kell keríteni az elveszett ezüst kanalakat is s azért egy egész felvonás van

még azután, mikor a dráma már véget ért. Valóságos, regénybe illő körülményesség!

Ezeket a vastag szerkezeti botlásokat kívülről ott van még a kidolgozás barbársága, a dráma nyelve. Bandi, a juhászlegény, Judit, a paraszt, árva lány, sokszor Gyuri, a paraszt suhanec is olyan környofont, kaeskaringsó nyelven társalognak, a mi minden inkább, csak nem népies. Ugyanezen hibában leledzenek a közbeszött, u. n. népdalok is: közönséges paraszt ember meg sem érti őket.

Röviden: a Szellő Judit, mint költői alkotás, mint dráma nem sikerült; a tulajdonképeni események elnyomják a mellékeselekvények, hosszas kitérések, melyek amazzal semmi kapcsolatban ninesenek. Katica és Gyuri viszonya, bohókódságuk, akárminő tettök egyáltalában nem is érinti a Judit és Andor, illetőleg Bandi közötti viszonyt, nem a Sipos Marec szereplése se, pedig ők forgódnának legtöbbször előttünk, a Juditék dolga mind suttomban megy. A mese többféle ágazása, szétfolyása magában foglalja a szerkezet tökéletlenségét is.

És mégis Szellő Judit a színpadon határozottan sikert aratott, a nagy közönségnek osztatlan tetszését vívta ki s alighanem kasszadarab is lesz.

Ebből pedig sem az én kritikám helytelen volta, sem a közönség műizléseinek hiánya nem következik, hanem természetes magyarázatát lelki két nagy fontos körülményben.

Az egyik az, hogy Pintér, a színész-szerző kitűnően ismeri a színpadi hatás titkait, jelenetéseik nagyon ügyes és — kitűnően ismeri népszínmű irodalmunkat. Írása közben, bizonyára egészen önkénytelenül, tolla hegyére kerültek mindazok a kiváló népszínműi motívumok, melyeknek hatásait először volt alkalma tapasztalni. Ezek a motívumok, bármilyen szószabon feleresztve, mindig hatni fognak.

A másik és sokkal jelentősebb körülmény a darab sikerének magyarázatára az igazán mintaszerű, páratlan előadás. A valamire való szerepek egytől egyig a legjobb kezekben voltak, s e szereplők annyit tudással játszottak, hogy művészetüket élvezvén nem kutatta a közönség a darab hiányait.

A ezinszerepben Komjáthy néremelt. Ő, a tragédiák kiváló hősnője, a magas eszmék világában mozgó, szalonnok levegőjéhez szokott uriaszonygól különösen jól creálta a Judit alakját. Előkelőségét, uriaságát nem vetkezte le, de nem is volt rá szükség, mert hiszen Judit is kivágyik a falusi parasztlak közül, urfi szeretője van, kastélyról, uriaszonygáról ábrándozik. Különösen két jelenetében mutatott műsteri alakítást: mikor Andornak a pénz szemeközé vágja s mikor elveszette nekét hitt gyermekét feltalálja.

Bármely világváros színpadjára néltó alakítást, nyújtott Sziklai, ez az igaz humorral megdótt, intelligens művész. Állításunkat csak az veheti tulajánsnak, ki őt alaposan meg nem figyelte különböző szerepeiben. A tegnapi előadása nemcsak a nép-

élet hivatott ismerőjének, nemcsak az élet tehetséges ábrázolójának, hanem egyuttal a legöntudatosabb színésznek is bizonyította őt. Eddigi szerepeiben elragadtatta magát, de most még tulzásaiban is művészetének bizonyítékát nyújtotta. A debreczeni közönség büszke lehet rá.

A többi főszerepeket Kapossi, Follinusz, Békési és Rubos creáltak, a szó szoros értelmében. Kapossiról már elmondottuk e lap hasábjain véleményünket: most is olyanannak bizonyult: a mit a költő elmulasztott, azt ő a magából pótolta sok művészettel. A lapos nőtákat csak az ő művészetete tudta élvezhetővé tenni. Partnerével Rubossal állandó derűtséget ők adtak Sziklayval egyetemben a sötét színreztű háttérnek. Békésiben megtaláltuk végre színpadunk hivatott népszinmű énekesét, aki Vidornak, a népszínház hasonló szerepkörű tagjának sokkal mindenben felette áll.

Follinusz szintén remekelt a neki való bohém szerepben, ugy, hogy semmi kívánni valót nem hagyott hátra.

A kisebb szerepekben kintétek még Bartha (Balogh Mihály), Páspóki (a kántor).

Az este tanulságul kimondhatjuk, hogy Komjáthnak népszinmű-társulata is kifogástalan és sok élvezetes estére van kilátása közönségünknek.

Gulyás István.

Pikantériák.

— De nem igaziak! —

Tisztelt szerkesztő urak!

Önök felszólítottak engem, hogy az önök által szerkesztett „Thalia” czimű lapba „Pikantériák” czimmel színházunk beléletéről s tagjairól friss híreket, vagy ha úgy tetszik, friss „pletykákat” írjak.

De hát könnyebb meghagyni, elrendelni valamit, mint azt végrehajtani. Mert bizony — sokszor a szerkesztő tervez, és — más végez.

Önök becses lapjukban tulságosan hirdették e nagy irodalmi eseményt — a „pikantériák” megjelenését, honnan korán publikálták és jeleztek a forrást, a honnan az általam megrandó „pikantériák” merítenni fognak. A minék következménye aztán az lett, hogy mindazok, a kik valami kellemetlen fölfedezést, vagy rájuk irányzott élezt vártak, egyszerre figyelmessé lettek s résen állnak és hogy ugy fejezzem ki magamat, kilopkodtak tegezőmből a nyilakat, mielőtt az újat feszíthettem volna. Szóval, megbénítottak.

Nem vagyok tulságosan félénk, de mégis ragaszkodom az élethez . . . aztán mi tagadás benne, nem voltam páncélozva, midőn keresztívize mártottak és így nem esoda, ha több sebezhető pont van rajtam, mint a hős Achillesen.

Kedves szerkesztő urak, ne várjanak tőlem semmiféle pikantériát, mert bármily meglisztelő is román névze fölszólításuk, én nem írhatok becses lapjukba ilyeneket. Hogy miért, azt rögtön megtudják a következőkben és e néhány ide mellékeltem levélből.

Néhány nappal azután, hogy a „Thalia” hirdetése megjelent és én abban, mint a megrandó

pikantériák szerzője szerepelek, a következő anonym levelet kaptam:

„Kollega ur! Figyelmestem önt, ne fardjon pikantériái megírásával: jól sejjük, hogy azok a színház és színpalak köréből lesznek merite, s ha talán én elhallgatom is a nevetek, de cizáitai elég érthetők lesznek, hogy compromittálhassanak; ennélfogva én és társaim elhatároztuk, hogy felszólítjuk önt, hagyjon le a színházi pikantériák megírásával, ha ez nem használ, tudja meg, hogy minden eszköz jó lesz arra, hogy a pikantériák megírását s kinyomatását megakadályozzuk. S végül ha azok megjelenését s a magunk kicsufolását meggátolni nem bírjuk, minket sem fog meggátolni abban semmi, hogy az írói tiszteledjait onnek eldöntögetes formájában a hátra ne rakjuk.

Ha ön ezt csak üres fenyegetésnek venné, módjában áll megkísérleteni . . . . . Mi résen leszünk . . . . .

Közös ügyben szövetkezők.

A levél kissé megzavart . . . . . Azonban gondolám, nem hagyom magamat megjeljeszteni. Hátha ez a „közös ügyben szövetkezők” szövetsége semmi egyéb, mint egy érzékenykedő színész — vagy színészné kollega, kinek a pikantériáktól oka van félni és ezt a színpadi villámot csak azért röpti felém, hogy megfélemlítsen.

No de nem ugy verik a cigányt, gondoltam magamban! — Ha fenyegettek, hát csak azért is! Az említett levelet delután kaptam. Este jászottam.

Amint az öltözés asztalomhoz lépek, hát látom, hogy az asztalra vörös krétával e szavak vannak írva: „Nem tréfa a dolog, hátadon bot kopog.”

„A közös ügyben szövetkezők.”

Elvettem magamat s az öltözéshez fogtam. Kihuzom a főkomat, hát egy esomó czedula öltik szemembe, melyeken e mondat vöröslött: „Vigyázz, meri kedved követelni gyvasz.”

A közös ügyben szövetkezők.”

Kiszórtam őket. Veszem fel a ruhámat, zsebeim tele vörös feliratcs czedulákkal: „Vigyázzon, hogy Poguzusa önt ne tudjalja meg.” — Aztán „Kutyavonitis fogja követni a pikantériákat. Nem sejtí ki lesz az a karók közé szorult bundás?”

Ilyen tónusból folytatva — a kalapomból — eszimből s az isten tudja még honnan nem, hullottak elő a szebbnél szebb üzenetekkel megírt czedulák.

Dühbe jöttem. Tudni akartam, hogy kerültek oda a czedulák. Sorra vettem az öltözéte szabót, a takarítót, színházszolgákat, színházörmezt, de persze, tudni egy sem tudott róla, akárhogy faggattam, nógattam őket, nem tudtam meg semmit.

Vigyen el az ördög benneteket! dörmögtem magamban.

Mérges voltam, de nem mutattam, nehogy élezelődjenekeq lefelem.

Azonban kedvem, a pikantériák megírására alább hagyott. Fontolgatni kezdtem az esélyeket. Elszánt ellenfelekkel allanék szemben? — töprengtem magamban. Dehát elhatározásra nem jutottam egészen másnap délig. Ekkor történt valami, a mi felingerelt.

A délelőtti próbáról hazamenet, az utézan egy ismerősöm megszólít. „Szeruszsz Tivadar! mifele plakátot cizpelsz a hátadon?”

En plakátot cizpelek? Hol?

„Itt ni a hátadon!” felelt az és levett a hátam-

ról egy fehér papondeki darabot, melyen a már ismert vörös krétával írva e szavak állottak: „A pikantériák utau szomorú lesz neked az esthagyal cselegg!”

Elsárgultam dühömben. Ez már mégis csak szemtelenség! kiálték fel. No megálljtok! Most már nem irgalmazok és azért sem kémlelek benneteket!

Haza mentem és megírtam egynehány ropogós „hirt” és zsebre tettem, azzal a szándékkal, hogy majd átadom önéknek. Ebed után elmentem a kávéházba. Ahogylük ott néhány percig, levélhorod keres és pégy darab ajánlott levelet kézbesít egyszerre. Négy levél és ajánlv! Kik írhatnak nekem helyből? kérdém magamban.

Feltéptem a borítékokat.

Első levél.

„Uram! Ön pikantériái közé bizonyosan felveszi azt a történetét is, a mely ma egy hete a hajnali órákban, az Angol királynő két cabinet separé-jában történt.

Két társaság mulatott ott. Az egyikben én voltam Manczikával és két fess huszár hadnaggyal. A másikban meg — ön volt két barátjával és két, kávéházban trónoló tündérről.

On szándékosan, vagy véletlenül benyitott hozzánk, (a mi előző illetlen dolog volt) és — meglátott bennünket.

No de mi sem volnánk Éva leányai, ha kivánsiak nem lettünk volna megtudni, hogy kik a tulajdonosi azon ezüst csengésű nő hangoknak, a melyek az ön érces baritonja kíséretében át-átcsaptak a szomszédból hozzánk. Mások jobban függönyöztek be az ablakokat.

Megmondjam ki ült a pajzánkodott az ön ölében tisztelt kétszere apa ur?

Nos, hát most már írja meg közös pikantériánkat. Vagy majd én írom meg az önét a — neje számára. Tisztelő kolleganője . . . . .

„ . . . . . Adél.”

Második levél.

„Uram! Hallom, hogy ön gázimat és giszereimet ironikus statisztikai összeállításban akarja pikantériái közt napvilágra hozni.

Tudja-e mit mivélek két hét óta? Azt hiszi Hunyadi Lászlót tanulom? Nem . . . ezébla lövök.

Mennyire haladtam? Ime egy kis próba. Az ide melikelt tökfiklo kártyának a két szemét husz lépésről kilétem.

Nos, rajta, írja meg a statisztikát, ha úgy tetszik s aztán majd találkoznunk. Tisztelő hiva

„Cay . . . . .”
tenorista.”

Harmadik levél.

(Rettenetes orthographiával.)

„Maga kis hamis, tudjuk, hogy pikantériái számára a mult napokban úgy leste a coulisza titkokat, mint színházi macska az egeret.

S valószínűleg érdekes zsákmánynak tartja azon levélkéket, melyekben Muki báró, meg az Aladár, s a vén Sz . . . . bankigazgató bennünket estélyűkre hívtak az Angol királyi szambre separájába.

Tudjuk ám kis hamis, miként jutott ön a levélkékhöz. A Miczike formás lábról nagyon megtetszettek önnök s a minap sötétzűjébe akart jutni, ott setkenkedett az ajtó előtt.

Azon este ön rendőrt jászott, s mint rendszeren kitűnően volt maszkírozva. S mikor aztán a küldöncze hozta Muki báró, Aladár, meg Sz . . . . meghívót, ön mint

rendőr tévedésbe ejtette a küldönczöt s nem eresztette hozzánk, hanem szivette a levélkéket tőle azzal, hogy majd átadatik nekünk, de ön azokat megtartotta kis hamis.

Ez volt rendőri beavatkozásának hatalma, mert — Miczikéhez mégsem férhetett.

Az estélyre hívó levélkéket az ön birtokában vannak czimzetünkkel. Nem baj! De mi meg egy más titoknak vagyunk birtokában.

Mi nem kaprán meg a meghívót, nem mehetünk el a mulatságos garzszon-estélyre. De elment ám, kit az urak személyesen hívtak meg . . . . . az ön által innodott Miczike. Gratulálunk!

Ez is pikantéria ám!

H . . . . . Ilona.
B . . . . . Panna.
K . . . . . Katica.”
kartánczosnők.

U. i. Láthatja maga kis hamis, hogy nem rossz viccezel, hanem jó cacsóval tartozik nekünk. Pá! pá!

Negyedik levél.

„Kollega ur!

Értesültem arról, hogy mire készül; ismerve az ön szakzamusát, tudom, hogy engem sem fog kimélni.

Tudom azt is, hogy ön mily nagy érdeklődéssel viseltetik az iránt már egy hónap óta, hogy a hét némely napján, s azon nap bizonyos óráján a Lakai-utczából kit és hová visz a . . . . számú bércosi.

Az utóbbi napokban megtudta ön egy véletlen folytán hogy X . . . . gróf huszár főhadnaggyhoz visz egy lefátolozott hölgyet s hogy az ön vagyok.

On megtudta.

Nos, hát jól van. Írja meg azt a kis pikantériát, azonban figyelmeztetnem kell önre, hogy három igen jól kezelte huszárútszít kard áll rendelkezésére. Adieu! A viszontlátásra!

V . . . . . Emilia.”

Nos, átlátja-e kedves szerkesztőm, hogy ezek után egy sor pikantéria megírására sem érzek kedvet

Tisztelő hiva

Szürke Tivadar.

Ujdonságok az őszi idényre női divatszövegekben, szines selymekben, diszkekben legolcsóbban beszerezhetők Szabó Lajos fiaii czégnél.

Dr. Rothschnek Y. Emil
gyógyszerháza

az „Arany egyszaru”-hoz,
DEBRECZENBEN, Kossuth-utca 19, a színház mellett.

Nagy választék

külföldi illatszerek, szappanok, fogporok, szájvizek, valamint gyógy-czukorkákban.

Arzporok, négy szízenben, Fertőtlenítő szerek. Forpítók és fogporok. Hajápoló czikkok.
Illatszerek és illatszerek összetett. Kiszárazók. Pipere-czikk, arsz- és kétszínű szerek. Szappanok (pipere és gyógy). Crémek és színezési festékek, stb. stb.

7-9-14

